

**ODKRYWAJĄC HUMOR
PANA JEZUSA**

BERNARD SAWICKI OSB

**ODKRYWAJĄC HUMOR
PANA JEZUSA**

TYNIEC

WYDAWNICTWO BENEDYKTYNÓW

Projekt okładki:

Ewa Natkaniec

Redakcja:

Elżbieta Wiater

Superiorum permissu: Opactwo Benedyktynów

L.dz. 52/2022, Tyniec, dnia 20.06.2022

† Szymon Hiżycki OSB, opat tyniecki

ISBN 978-83-8205-210-7

Wydanie pierwsze – Kraków 2022

© Copyright by Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów

ul. Benedyktyńska 37, 30-398 Kraków

tel.: +48 534 037 299; +48 (12) 688-52-95

e-mail: zamowienia@tyniec.com.pl

www.tyniec.com.pl

Druk i oprawa:

Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów

druk@tyniec.com.pl

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	9
Wokół humoru.	13
Humor jako taki	13
Zjawisko typowo ludzkie	17
Problemy z humorem.	19
Bezinteresowny moment transcendencji	25
Wartość duchowa	32
Logos i przypowieści	39
Postać samego Pana Jezusa	39
Przypowieści i sytuacje	49
Dalsze perspektywy.	203

Mojemu Rodzeństwu – Jankowi i Marysi

WPROWADZENIE

Nie wydaje się, by czasy nasze były zabawne. Wręcz przeciwnie. Nie żyjemy też w epoce szczególnie religijnej. Sekularyzacja wyparła dawne, klasyczne rozumienie i doświadczanie wiary. Funkcjonujące jeszcze jakiś czas temu pojęcia i formy już nie wystarczą. Kto wie, może właśnie przez to nie jest do śmiechu, nawet jeśli dzisiejsze czasy oferują niezliczone możliwości rozrywki?...

Jednoczesne rozważania o humorze i Panu Jezusie zatem wydawać by się mogły całkowicie nie na miejscu. A tak w pewnym sensie jest. Komu dzisiaj chce się jeszcze czytać teoretyczne rozważania o czymś, czego winno się doświadczać, zwłaszcza gdy chodzi o tak subtelną rzeczywistość, jaką jest humor? A co powiedzieć o Panu Jezusie? Tyle o Nim napisano i się pisze! I co z tego? Wygląda, jakby Jego rzeczywista obecność tym bardziej się oddalała, im więcej powstaje o Nim książek.

A przecież nie przestają intrygować tak humor, jak i postać Pana Jezusa – zwłaszcza w czasach, w któ-

rych jest coraz straszniej i smutniej, i... bezbożniej! Stąd pomysł niniejszego tekstu. Rodzi się on z tęsknoty za prawdziwym uśmiechem, za rzeczywistą pogodą ducha – na przekór wszystkim komplikacjom, także oczywistym dramatom, w których żyjemy. Co więcej, tekst ten rodzi się z tęsknoty za prawdziwą, jeszcze żywszą obecnością Pana Jezusa w dzisiejszym świecie. Czy więc połączenie humoru i osoby Pana Jezusa to właściwe rozwiązanie? Dwie rzeczywistości, których tak bardzo dzisiaj brakuje, lecz przecież są też niemało pokieraszowane we współczesnym doświadczeniu. Może właśnie dlatego byłyby dzisiaj tak sobie bliskie? Dwie dojmujące tęsknoty, a zarazem dwie możliwości, dwa pola do zagospodarowania. A może, co jest intencją tych rozważań, jedno pole, powstałe z wzajemnego przeniknięcia się złożonych i nie do końca zgłębionych tematów – rzeczywistość niekoniecznie nowa, ale skonfigurowana, ujrzana inaczej?...

Trzeba jednak uczciwie przyznać, że napisano już książki o humorze Pana Jezusa. Jedna z nich, nosząca tytuł *The Humor of Christ*, została zainspirowana reakcjami wnuka autora na słowa Ewangelii i przedstawia generalny zarys humoru Pana Jezusa, zwracając uwagę na jego uniwersalność, wymiary ironiczny i strategiczny. Autor sięga zasadniczo do przypowieści i dialogów, proponując na koniec analizę humoru w trzydziestu wybranych fragmentach z Ewangelii

synoptycznych¹. Druga książka, zatytułowana *The Humor of Jesus*, ujmuje ten temat bardziej ogólnie, osadzając go wszakże w szerszym kontekście biblijnym². Po co więc pisać kolejną publikację na ten temat?

W pierwszym rzędzie z myślą o polskim czytelniku. Po drugie – z zamiarem ujęcia tematu w sposób bardziej systematyczny dzięki odniesieniu się tak do pewnych elementów filozofii humoru, jak i do niektórych wątków chrystologicznych. Nie rościmy sobie jednak pretensji do wyczerpania tematu (mimo że książka ta jest nieco dłuższa od wyżej wspomnianych). Dlatego w tytule pojawia się słowo „odkrywając”. Chodzi tu bowiem nie tyle o pełny obraz, ale o próbę rzucenia okiem, szkicu – a może raczej o uruchomienie procesu czy zaproszenie do głębszej refleksji i wspólnej drogi. Zarówno temat humoru, jak i Pana Jezusa bowiem, jeśli miałyby być rzetelnie przedstawione, zawsze pozostawią niedosyt. Zestawione razem mogą sobie pomóc – nie dlatego, by tego zestawienia potrzebowały, ale, zwyczajnie, dla ich społecznej i kulturowej recepcji. Takie mamy dzisiaj czasy – zagubio-

.....
¹ E. TRUEBLOOD, *The Humor of Christ: a Significant But Often Unrecognized Aspect of Christ Teaching*, New York 1964.

² E.F. PALMER, *The Humor of Jesus: Sources of Laughter in the Bible*, Vancouver 2001.

nych sensów, możliwych wszakże do odnalezienia być może tylko w niezwykłych konfiguracjach.

Proponujemy więc rozważania o humorze na kanwie osoby i słów Pana Jezusa. Jednocześnie jest to spojrzenie na Niego w kategoriach humoru – na ile są one możliwe do zdefiniowania. Spróbujemy tu pójść za wskazaniem literatury tematu, określając najpierw naturę tej kategorii estetycznej, jej znaczenie i odniesienie do spraw duchowych, by potem przejść do analizy jej przejawów na przykładzie słów i czynów Pana Jezusa zapisanych tak w Ewangeliach synoptycznych, jak i u św. Jana. Przykłady te będą podane w takiej kolejności, w jakiej pojawiają się w kolejnych księgach Nowego Testamentu.

Jasne, że słowa te i działania nie wyczerpują całkowicie szerokiej palety możliwości humoru. A jednak ukazane wedle wspomnianych kategorii wydają się zarysowywać nową perspektywę nauczania i misji Mistrza z Nazaretu. I właśnie o takie spotkanie tu chodzi: o spojrzenie na humor jako narzędzie teologii i ewangelizacji.